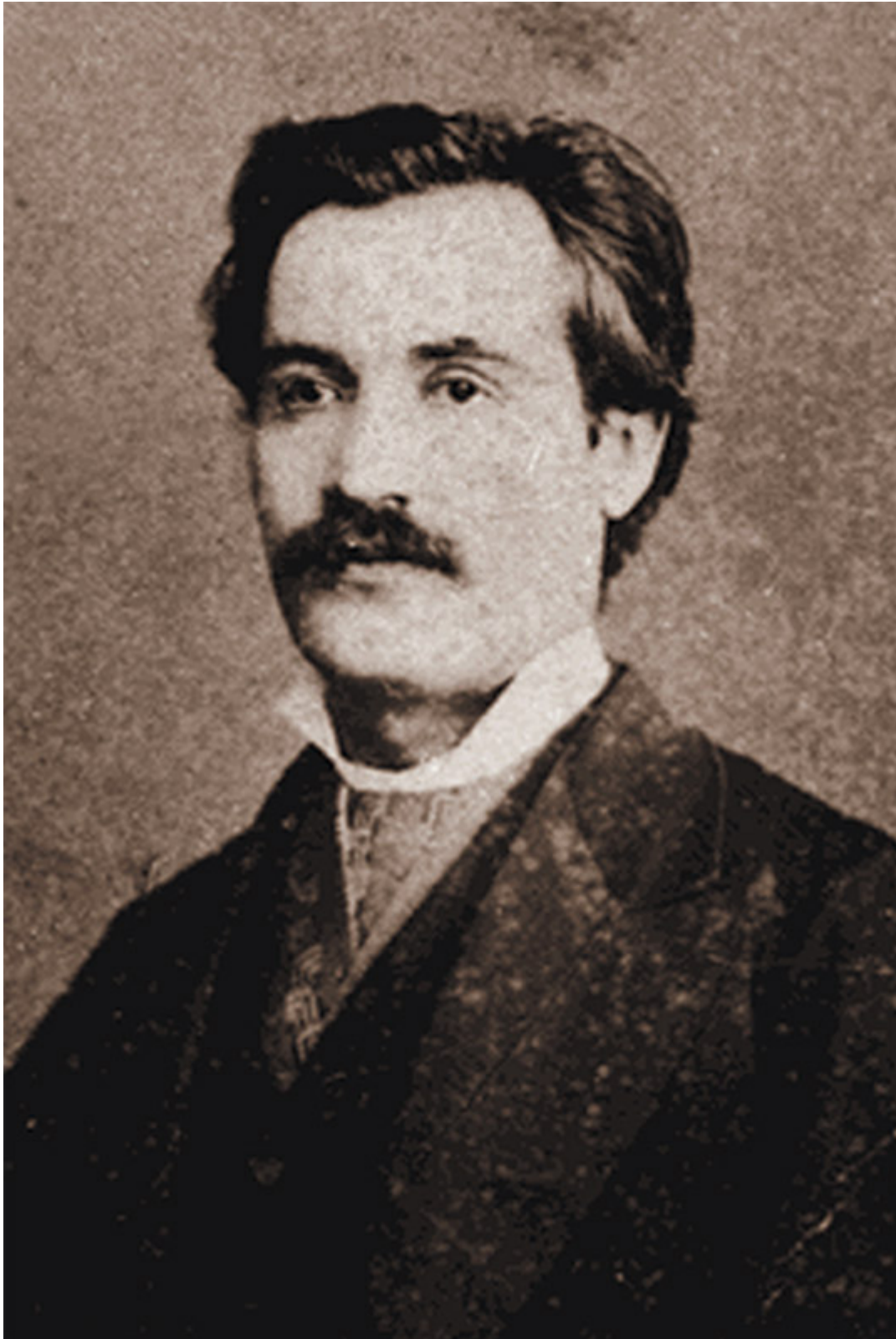


**[„O PROBĂ PENTRU CELE
AFIRMATE...”] – de Mihai
Eminescu [23 iunie 1883]**



O probă pentru cele afirmate în numărul nostru de alaltăieri cu privire la toastul d-lui Grădișteanu și totodată o verificare a aserțiunii că guvernul austriac ia cam peste picior elucubrațiunile acestui buchet de virtuți în descompunere ne dă „Neue freie Presse” prin articolul pe care-l publicăm imediat la vale.

Constatăm că foaia vieneză, cu sânge rece, discută declamațiunile acestui domn cunoscut în România prin nestatornicia sa politică și prin venalitatea sa advocățească.

Dar iată articolul în întregul lui:

În capitala României s-a răspândit faima că reprezentantul Austriei va cere explicațiuni guvernului român asupra unui discurs ținut de d. Grădișteanu la Iași cu ocazia dezvălirii statuei lui Ștefan cel Mare, Reprezentantul Austriei nu

,s-a achitat încă de misiunea sa numai pentru că ministrul de externe lipsește pentru moment din București, dar întrebarea relativă i se va pune d-lui Sturza numaidecât îndată ce se va fi întors la post.

Cititorii noștri știu de ce soi a fost discursul care a izbucnit din d. Grădișteanu. S-au afirmat lucruri pe cari nu ne obicuisem a le auzi decât de la membrii Irredentei din Italia, iar impresiunea penibilă pe care-a trebuit s-o producă 'n Austria se adauge încă prin faptul că în prezența regelui s-a ținut discursul, ba chiar lui i s-a adresat. D. Petre Grădișteanu, care a vorbit cel din urmă la banchet – în favorul căruia însă ora înaintată se poate invoca ca circumstanță atenuantă – a ridicat un toast în sănătatea provinciilor surori Bucovina, Banatul și Transilvania, cari ar fi lipsind încă, din nefericire, Coroanei României, dar cari poate nu-i vor lipsi totdeauna. Apoi, adresându-se către rege, zise:

„Frumoasă este coroana voastră, Sire, dar mai lipsesc încă câteva mărgăritare din ea; fie ca ele să înmulțească într-o

zi podoaba Coroanei Voastre!” „L'Independance roumaine”, după care cităm și noi, adăogă că regele Carol ar fi ciocnit cu d. Grădișteanu și i-ar fi strâns mâna zâmbind.

Cumcă o asemenea întâmplare nu poate luneca fără urmă pe lângă guvernul austriac înțelege oricine. Asemenea acte de sinceritate prea izbesc în buna cuviință internațională pentru ca să le lași să treacă fără reprimandă și găsim cu cale și în regulă ca reprezentantul nostru din București să primească avizul de-a se informa mai de-aproape de la

D. Sturza asupra acestui discurs de banchet. Nu ne îndoim o clipă că ministrul de externe se va sili a face declarații cari să satisfacă. El o datorește nu numai demnității Austriei, ci și interesului bine înțeles al țării sale, care e avizată a trăi în pace și prietenie cu Austria și care desigur n-are nici un motiv de-a vedea sporindu-se prin provocațiuni nesocotite ale unor patrioți prea aprigi acea rea voință pe care România a produs-o deja prin atitudinea ei în cestiunea dunăreană.

D. Grădișteanu nu va provoca nici un război între Austria și România; ministrul de externe se va lepăda de dânsul fără îndoială. Dar ideea pe care-a rostit-o cu atâta nesocotință, la un loc atât de nepotrivit, nu bate câmpii numai în capul d-sale, ci în multe altele și, atunci când vinul i-a dezlegat limba, a dat numai espresiune unei idei care ne revine în toate visurile megaloromâne. Dar e foarte periculoasă această frumoasă idee; nu atât pentru Austria, care va ști desigur să-și mănție posesiunile în contra României, ci pentru compatrioții d-lui Grădișteanu mai cu seamă. Vaza Austriei nu sufere tocmai mult dacă un senator român mănâncă la desert câteva provincii, dar bunele relațiuni între monarhia noastră și România se pot zgudui dacă s-ar repeta prea des asemenea aluziuni flămânde la proprietatea noastră.

Ne-ar părea foarte rău de una ca aceasta, căci, cu toată disensiunea care desparte pentru moment Austria de România, cu

toată îndărătnicia ce se opune la București în contra deciziunilor Conferenței de la Londra, credem că e o necesitate politică ca între Viena și București să existe relațiuni bune.

România e singurul stat al Peninsulei Balcanice care nu e slav; singurul care nu-și întemeiază toată speranța, tot viitorul, toată existența pe sprijinul Rusiei. După cel din urmă război Bucureștii s-au putut convinge cât plătește amicitia rusească, cum diplomația rusească răsplătește ajutorul dat la vreme de nevoie.

Sârbi, muntenegreni și bulgari privesc cu speranță și încredere la Petersburg; spiritul lor național arată, ca acul magnetic, pururea spre miazănoapte.

Ei s-ar confunda bucuroși în imperiul universal pe care-l predică apostolii panslavismului; ar privi fără durere cum naționalitatea lor proprie dispare în cea rusească.

România însă, remarcabil avanpost latin în Orient, are voința tare și îndreptățită de-a duce o viață proprie națională; numai cu îngrozire se gândește la eventualitatea de-a fi înghițită de Rusia.

Alianța cu Rusia n-a fost considerată la București din alt punct de vedere decât ca mijloc necesar pentru a ajunge la scopul eliberării și autonomiei naționale.

De când le-a câștigat pe acestea, România se silește cu îngrijire a le și păstra.

Ea veghează cu zel ca nimeni să nu i se prea apropie și toată posomorârea în cestiunea dunăreană se reduce poate la faptul că ea nu vrea să sufere nici măcar aparențele unei știrbiri a suveranității sale.

Un stat tânăr cu asemenea sentimente e avizat a sta bine cu un vecin puternic care n-are nici cea mai depărtată intențiune

de-a-i știrbi independența, în orice privire ar fi. Convingerea aceasta o au chiar bucureștenii. Oricât de mare – ar fi neîncrederea pe care ocuparea Bosniei și Herțegovinei a produs-o între popoarele slave ale Peninsulei Balcanice, nici cei mai aprigi adversari ai noștri din România n-au afirmat că am fi având de gând a anexa părți ale Regatului sau c-am fi aspirând măcar a exercita o influență, asupra politicii lui precum a exercitat-o într-adevăr Rusia de la anul 1855 până la 1879.

Din contra; Austria e acea putere care poate oferi un sprijin României când patronatul Rusiei prea s-ar face simțit la București.

Daca România va fi silită într-o zi să se refugieze în brațele Austriei nu va avea teamă de a fi sugrumată în ele, precum i s-ar putea întâmpla în cele rusești.

Dar nici Austria nu are motive mai mici de-a cultiva relațiuni bune cu România. Celelalte state balcanice nu vor fi nicicând amice sincere ale monarhiei noastre. Pe noi nu ne înșeală nici măcar amabilitatea din Belgrad și știm unde ar înclina Serbia dac' ar trebui s-aleagă ca din senin între Austria și Rusia.

Oricât de slavofilă ar fi deocamdată politica noastră internă, ea nu va câștiga nici o inimă în Peninsula Balcanică și, dacă e vorba să căutăm a câștiga amici pe acolo, desigur nu ne vom îndrepta privirile nici la Cettinie nici la Belgrad, ci numai la București.

Austria și România au marele interes comun de-a mănține pana pe care istoria și etnografia a înțepenit-o între Rusia și slavii de sud; pentru Austria conservarea României e aproape tot atât de importantă ca și pentru România însăși.

Așa ceva nu se schimbă întru nimic prin discursuri superflue a d-alde d. Grădișteanu și acei oameni din România cari gândesc ca d-sa ar fi mult mai folositori patriei lor dacă s-ar convinge de vechiul proverb german: „Tăcerea e de aur”.

Cât despre conversațiunea pe care reprezentantul nostru o va avea în curând cu d. Sturza, am dori ca ea să fie insuflată de spiritul conciliațiunii.

Din cauza unui toast spus în stare cheflie Austria se va certa tot atât de puțin cu România precum nu se turbură relațiunile noastre cordiale cu Italia pentru că o seamă de sanguinici nesocotiți răgușesc strigând după Tretin și după Triest.

Am reprodus în întregul său articolul din „Neue freie Presse”. Tonul său liniștit, frazele sale binevoitoare la adresa guvernului României, care fac contrast cu atitudinea întregii prese de peste Carpați, nu ne lasă nici o îndoială asupra originii lui oficioase. „Neue freie Presse” este un împăciuator. El vrea să înlesnească guvernului românesc calea explicațiunilor și a scuzelor. După războinicul P. Grădișteanu, care a fost însărcinat să mângâie sentimentul unui șovinism factice și să încâlzească nițel primirea foarte rece la care cu drept cuvânt regele și guvernul său se așteptau la Iași, iată pe blândul și încovoiatul d-l Sturza care trimite înainte pe „Neue freie Presse” ca să-i ceară audiență de la ministrul de la Ball Platz.

Nu luați în seamă pe acest nesocotit, zice d-l Sturza prin organul său „Neue freie Presse” noi suntem buni amici ai Austriei, buni vecini. Vedeți, n-avem decât un singur inamic, un singur adversar comun: pe Rusia. Iertați-ne, iertați-ne! Iartă-i, zice „Neue freie Presse”, și de astă dată. Mă port eu garant pentru dânșii. Nu vor mai face. Se vor purta bine d' aci înainte.

Această rusofobie cu timp și fără timp este semnul caracteristic al articolelor inspirate de Ministerul nostru al Afacerilor Străine. D-l Sturza pare iscălit în acest articol ca și când l-ar fi redactat în persoană. Noi vom zice d-lui Sturza:

înțelegem până la un punct oarecare necesitatea de a împăca

susceptibilități diplomatice pe cari singuri le-ați provocat prin imprudența voastră. Ați vrut în fața lui Ștefan cel Mare să ridicați piticia voastră până la înălțimea marelui Domn și, neputând a-i aduce prinos mari și nobile fapte, i-ați adus declamațiuni seci și provocări după masă, fără să vă gândiți că după beție vine deșteptare și că beția cuvintelor e mai periculoasă decât a vinului. A doua zi v-ați trezit cu doftorul la căpătâi și cu d-l reprezentant al Austriei în salonul Ministerului Afacerilor Străine. Mergi dară d-le Dimitrie Sturza, mergi după obicei, îngenunche-te într-un comunicat umil, cere iertăciune, arde la București ceea ce ai adorat la Iași !

Astfel nu făcea Domnul Ștefan când sărea din Suceava și da piept la patru hotare. Dânsul nu vorbea multe, mai cu seamă după masă, dar nici hanul tătarilor, nici califul musulmanilor, nici regele Poloniei, nici regele Ungariei nu l-au văzut cerând iertare decât de la Dumnezeu. Dar aste timpuri sunt trecute !...

Să caute d-l Dimitrie Sturza să împace pe acei pe cari cu nesocotință i-a atins. Însă îi dăm o povață amicală: închinându-se Austriei și cerând iertare cum i se cuvine, să se ferească să atingă pe ceilalți vecini ai noștri, tot atât de dârji și de puternici; să nu mai inspire multe articole în felul celui din „Neue freie Presse” căci de! Cine știe! Să nu fie silit mâine să facă scuze și Rusiei...

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

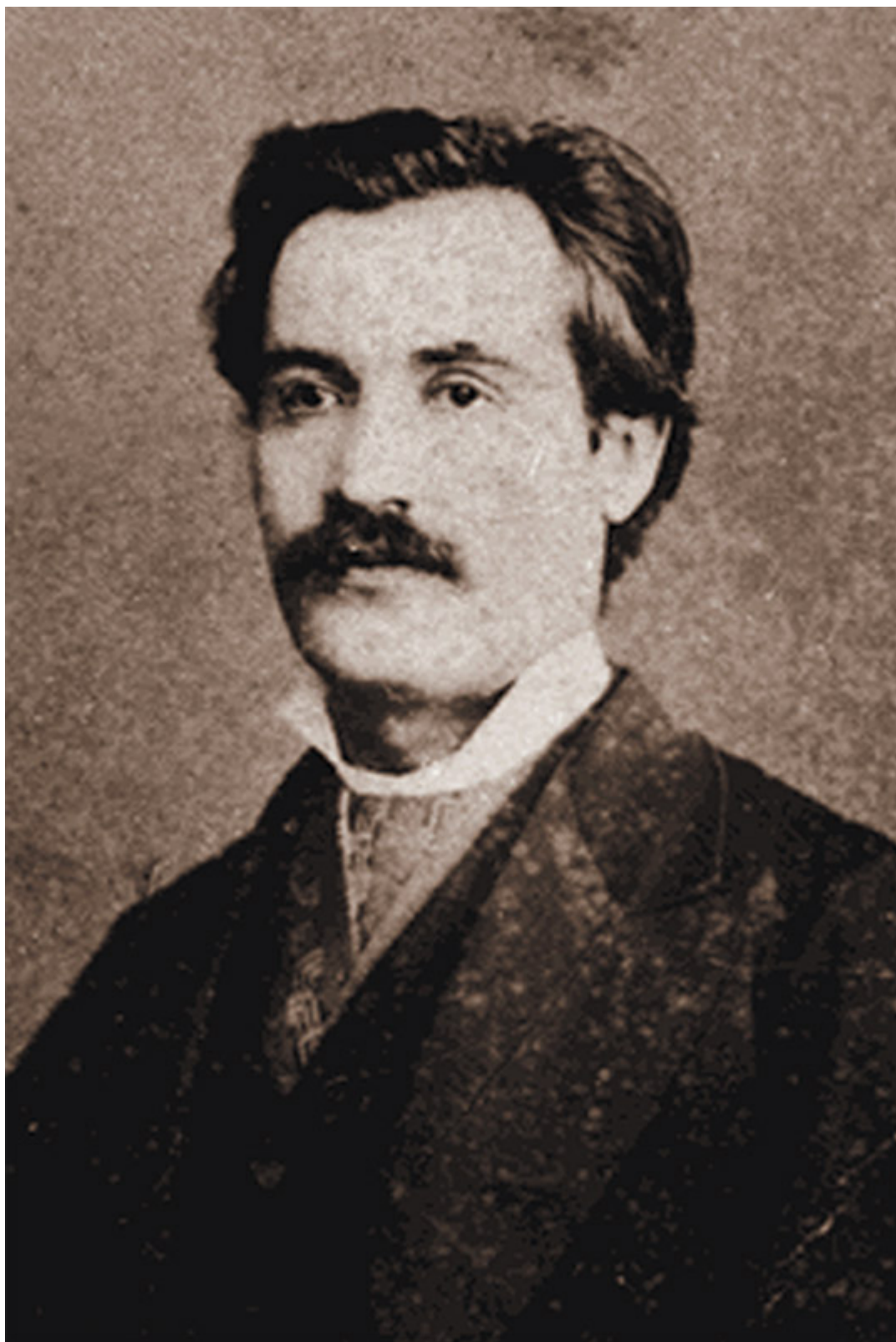
Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro

**[„MÂINE VOM PUBLICA...”] – de
Mihai Eminescu [22 iunie
1883]**



Mâine vom publica articolul din „Neue freie Presse” privitor la toastul ridicat de d. Petre Grădișteanu. Ne rezervăm a mai vorbi asupra acestui incident caracteristic; deocamdată observăm numai că, prin retractările și scuzele sub forma de comunicate făcute de guvern prin „Monitorul” de ieri, cestiunea pare terminată pe calea diplomatică între guvern și

Imperiul austriac, însă nu o credem terminată între guvern și țară. Guvernul va avea să dea seamă opiniunii publice, întâi: pentru declamațiunile nesocotite ale oficialului d. Petre Grădișteanu, declamațiuni cari nu sunt câtuși de puțin ale unei persoane private, cum zice mincinos comunicatul. D. Petre Grădișteanu a avut situațiunea de leader al majorității în fostul Senat, astăzi este deputat în Constituantă și unul din purtătorii steagului moralității rosettești în cestiunea revizuirii. El este Benjaminul președintelui Consiliului, va să zică nu este o persoană privată și fără nici un rol oficial la acea solemnitate și, oricât de binevoitor ar fi d. Grădișteanu pentru guvernul de astăzi, nu credem să sufere în tăcere disprețuitoarele cuvinte ale „Monitorului”. A doua minciună a comunicatului, cumcă cuvintele d-lui Grădișteanu n-au fost nici esagerate nici neesact reproduse, ca martori avem sutele de persoane cari le-au auzit, ca probă scrisă „Monitorul” însuși, care, vorbind despre toastul d-lui Grădișteanu, vorbește de cuvinte bine – simțite, cu aplauze frenetice. În sfârșit, avem chiar mărturia personajului în cestic și scrisoarea care a trimis-o „României libere”. Dar cea ce dă o neasemănată importanță acestui discurs de sfârșit de masă este prezența Regelui la banchet. Orcine știe că, atunci când se întâmplă ca un suveran sau un președinte de republică să asiste la o solemnitate de felul acesta, toate discursurile și cele mai neînsemnate toasturi cari au să fie ridicate sunt comunicate guvernului, numărul și textul lor este hotărât dinainte și nimănui nu-i este permis nici a improviza o cuvântare care n-ar fi fost autorizată dinainte, nici a schimba ceva în textul discursului său. În Franța, care este o republică, așa se petrec lucrurile. D. Grevy n-a consimțit să asiste la banchetul de inaugurare al noului Hotel de Ville decât după ce a fost complectă înțelegerea între guvern și municipalitatea Parisului asupra coprinderii discursurilor ce trebuia rostite și nu era vorba atunci decât de chestiuni curat interioare. La noi, o țară mică, înconjurată de puternici și uneori indispuși vecini, un Petre Grădișteanu își permite a atinge și compromite cele mai

delicate cestiuni ale politicei esteriore și a le rezolva în fața guvernului și a regelui ex abrupto și cu vreo zece pahare de șampanie în creieri. Și aceia cari înconjoară pe Regele, atât de severi asupra etichetei în alte împrejurări, în cari ar fi rezultat mult bine și puțin rău a i se da o ușoară atingere, permite în fața lui să se calce toate regulele, nu numai ale etichetei monarhice, dar chiar ale celei mai simple bune – cuviințe; și toată tagma oficială adunată în această sărbătoare găsește firesc și cuviincios ca să luăm Basarabia, Banatul, Bucovina, Transilvania la sfârșitul mesii, cu armata de sticle goale și de pahare sparte. Ca d. Grădișteanu să fi fost special însărcinat de mareșalul Curții și de minister să închine în sănătatea femeilor române și celei mai nobile din ele, a augustei și respectatei soții a Regelui, asta e o cesticie de etichetă interioară pe cari familiarii palatului o combină, o hotărăsc după cum cred mai bine. Dar nu tot așa merge când același d. Grădișteanu, din ce în ce mai aprins, sare și peste hotarele țării și peste marginile celei mai vulgare prudențe; căci aceste hotare sunt păzite în timp de răzbel de armate și de întăriri serioase și, în timp de pace, de bunele cuviințe diplomatice. Care este rezultatul unor asemenea destrămări guvernamentale? Rezultatul cel întâi și cel mai trist este de a profana și pângări un ideal frumos, o idee patriotică și măreață, care desigur pentru moment e respinsă de toți oamenii politici și chiar de patrioții înțelepți, dar care are dreptul să doarmă tainică și liniștită în cugetul câtorva nobili visători. A o lua cu brutalitate din casta ei locuință și a o da pe mâna oficialilor este tot atâta ca și cum ai târî o vergină în saturnalele curtizanilor. Altă consecință este: de a reprezenta poporul român ca un popor revoluționar, neliniștit, care se uită neconținut peste hotarele vecinilor săi și nu aspiră decât la răsturnări și la anexiuni, pe când în adevăr acel popor pacinic n-are alte aspirațiuni în afară decât a păstra ce are și înăuntru de a fi ceva mai puțin jefuit de banda guvernamentală.

Acei dar cari în fapt dau Basarabia, dau Dunărea, dar în

cuvinte anexează toată românimea de la Mustru până la Tisa comit o îndoită crimă, întâi: de a înstrăina ce avem; al doilea: de a scuza până la un oarecare punct pe vecinii noștri de cotropirile lor, fiindcă le dau pretext prin fanfaronadele lor mișelești, la cari ei cei dintâi nu cred, le dau pretext de a încălca drepturile noastre pentru a-și apăra propriile lor hotare. Acest pretext este bun și diplomația străină știe minunat să se serve cu dânsul, deși ea cunoaște mai bine cât de puțin are a se teme de România lui Ion Brătianu și a lui Petre Grădișteanu. Lașitate în acte, obrăznicie în cuvinte: iată deviza guvernului actual, pe care viitorimea i-o va lipi pe frunte.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

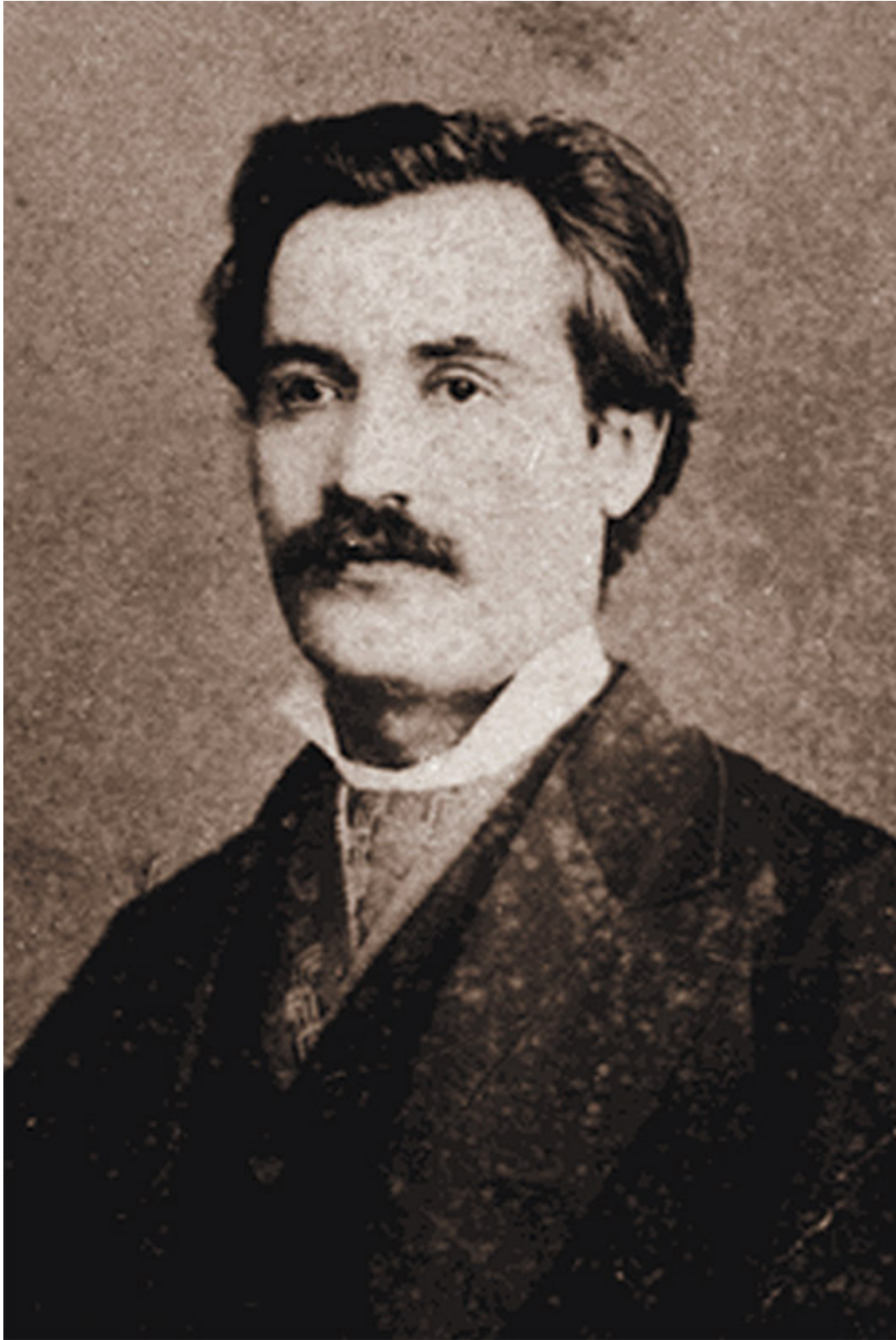
Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro

[„«MONITORUL» DE IERI,

**DUMINECĂ...”] – de Mihai
Eminescu [21 iunie 1883]**



„Monitorul” de ieri, duminică, publică următorul comunicat,

privitor la toastul d-lui Grădișteanu:

Ziarele din țară și cele din străinătate se ocupă de oarecari cuvinte pronunțate cu ocaziunea festivităților ce au avut loc la Iași, la inaugurarea statuei lui Ștefan cel Mare. Cuvintele aceste, în parte exagerat, în parte neexact reproduse, au fost pronunțate prin surprindere d'o persoană care n-avea nici un rol oficial la acea solemnitate. În tot cazul, guvernul, îndată ce și-a dat seamă de caracterul ce-ar fi putut să li se atribuie, a oprit publicarea lor în „Monitorul oficial”. Ele ar fi trecut negreșit nebăgate în seamă dacă ziare ostile țării nu le-ar fi exploatat.

Dacă fiecare cetățean adevărat iubitor de țară trebuie să regrete orice cuvinte nesocotite cari pot turbura bunele relațiuni internaționale, mai ales cu puterile vecine, fie aceste cuvinte zise chiar de-o singură persoană, guvernul nu poate decât a dezaproba

în modul cel mai energic și pe cale oficială, asemenea manifestări și tendențe, orideunde ar proveni ele, pe cari dealtminterlea bunul simț al națiunii le-a judecat deja.

Cu această ocazie ne-aducem aminte de-un curios incident. Pe la 1867 apărea în București o foaie umoristică,

„Scrânciobul”, redijată de spiritualul d. Grădișteanu. Pe atunci, d. Brătianu încuraja încă insurecțiunile din Bulgaria și, ca și acum, partidul roșu se lăuda cu așa ceva ca luarea Transilvaniei. D. Grădișteanu nu era încă roșu; s-a făcut mai pe urmă, mai ales de când a început a-i trebui foarte mulți bani. Spiritualul domn a publicat atunci în „Scrânciobul” o caricatură în care întreg partidul său actual era reprezentat desculț, cu părul ieșit prin căciulă, în frunte cu Papiu mergând să ia Transilvania.

Ideea uniunii politice poate fi periculoasă pentru poporul întreg, poate fi inoportună, nepractică, superfluă chiar, ea poate fi politicește indiferentă. Dar atât de grozav de

ridicolă precum o găsea d. Grădișteanu nu este și n-a fost niciodată. Din contra, sincer și dezinteresat mărturisită, este o idee respectabilă. Furia cu care a ridiculizat-o d-sa atunci a indignat atât de mult pe ardelenii aflători în București încât au, dus acel număr al „Scrânciobului „ cu procesiune în fața Academiei și l-au ars pe rug în prezența publicului. Liber igni, auctor patibulo dignus.

Oare același d. Grădișteanu care și-a bătut joc de ideea unității la 1867 este azi sincer? E alt caracter și altă inteligență în acest domn decum era acum cincisprezece ani? E d-sa azi capabil a avea alt cult pentru o idee decum [î]l avea atunci? Credem că nu.

Cunoscând o dată maniera de-a fi a d-lui Grădișteanu și știind că d-sa, în același chip în care și-a bătut joc de-o idee, e în stare s-o preconizeze, însă desigur nu gratis, ci în schimb c-o plată oarecare pentru limba sa de avocat, ne 'ntrebăm cine să-l fi pus să rostească memorabilele sale declamațiuni din Iași?

Evident guvernul; același d. Brătianu care la 1867 înarma insurecțiunea bulgară și aiura de luarea Ardealului ca și când ar fi fost vorba de-a se lua un dejun la Florica.

Așadar: pus de guvern a vorbit dezinteresatul d. Grădișteanu.

De-aci urmează că comunicatul pe care l-am publicat mai sus nu este pus de bunăvoie unde stă, ci în urma unei impuneri din afară, a unei presiuni formale din partea legațiunii imperiale și regale.

D. Brătianu a făcut pururea paradă de vorbe, ca și cu vestitul mesaj, iar în urma unei asemenea parade vin scuzele umilite ale blondului d. Stătescu, cari restabilesc, prin adâncă și servilă umilința, echilibrul deranjat prin cuvinte îndrăznețe. Astfel, obraznici în cuvinte, Iași în acte, d-lor espun țara la umiliațiuni.

Cu unica țintă de-a câștiga popularitate și de-a ajunge la putere au exploatat în mod cinic ideile, nemature sau neoportune, cari sunt în stare a încălzi inima poporului nostru, iar ajunși odată la guvern le renegă.

Toată lumea înțelege ca un guvern să fie silit și să se simtă obligat de a fi prudent; dar ceea ce nu pricepe nimenea e acea fanfaronadă ticăloasă, urmată de scuze și de umiliațiuni cari nu se răsfrâng numai asupra dumnealor, cari nu au ce pierde, ci cad asupra națiunii întregi.

De aceea nu este exact ceea ce afirmă comunicatul, că toastul din Iași a fost rostit prin surprindere de către o persoană care n-avea nici un „rol oficial la acea solemnitate”. D. Grădișteanu e, atât prin prezentul cât și prin trecutul d-sale, expresiunea cea mai pură a regimului actual, a fost patru ani de-a rândul oratorul și leaderul guvernului Brătianu în Senat și e azi deputat în Cameră, unde în cestiunea revizuirii va juca fără îndoială același rol de apărător al guvernului ca și-n Senat.

Conform ceremonialului stabilit de d. mareșal al Curții M. Sa este atât de scrupulos în această privință încât nici măcar pe niște bieți moșnegi înălbiți în grijile țării și ale neamului românesc, cum sunt Lascar Catargiu, Florescu și Kogălniceanu, nu vrea să-i primească fără observarea ad literam al acelu reglement ceremonios, conform, zicem, acelu ceremonial strict de la care nu există abatere posibilă pentru nimenea, oricine ar fi acela, onorabilul d. Grădișteanu a fost însărcinat să poarte un toast în sănătatea Maiestății Sale, Reginei, lucru care n-a putut fi încredințat, după toate regulile etichetei și ale buneii cuviințe, decât personajului celui mai important și celui mai respectabil din acea respectabilă adunătură care are onoarea a înconjura pe M. Sa Regele. Mai mult încă. În fața tuturor, M. Sa Regele a binevoit a strânge mâna acelu onorabil... orator.

Astfel, când guvernul este inter pocula și e vorba să s-arunce

praf în ochii lumii, lasă cu bucurie s' alunece vorbe nesocotite și provocări ridicule; dar când s-a risipit și fumul gloriei și fumul vinului, când guvernul se regăsește față-n față cu varga ridicată a legațiunii imperiale, atunci, se 'nțelege, prin comunicate umilissime și impuse, caută a retracta pe cât poate, c- un aer servil și nedumerit, declamațiunile cari i-a scăpat la chef de șampanie.

Un adevăr am voi să-i rămâie cititorului din toate acestea: că. d. Grădișteanu a vorbit ca reprezentant al guvernului;

că comunicatul care l-a dezmințit e datorit presiunii Austriei.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro

**[„SERBAREA GUVERNAMENTALĂ...”]
– de Mihai Eminescu [18 iunie
1883]**



Serbarea guvernamentală care s-a ținut la descoperirea statuei lui Ștefan V cel Mare (1456-1504) a dat ocazie la oarecari extravaganțe din partea roșiilor, cari n-au rămas fără, urmări de nu grave, supărătoare cel puțin.

Serbare guvernamentală zicem, pentru că din capul locului s-a băgat de seamă că roșii n-au îndestul tact pentru a nu se servi chiar de-o asemenea ocazie în favorul panglicăriei revizioniste și a frazelor sforăitoare și că se adună împrejurul bronzului ce reprezintă pe marele Domn nu spre a-l glorifica pe El, ci spre a lustrui nulitățile lor sub razele numelui său.

De aceea lumea mai bună n-a venit la serbare.

Regele a fost primit în Iași de cătră paragrafele bugetului statului, despărțite în plutoane de funcționari, de cătră viitorul foarte problematic al școalelor primare și de cătră câțiva negustori izraeliți.

Societatea ieșană în înțelesul adevărat al cuvântului s-a abținut cu totul de la serbare, lăsând câmp deschis lumii oficiale și oficioase.

Și la ce să fi venit oare? S-audă pe d-nii Cariagdi, Grădișteanu și C. A. Rosetti vorbind despre Ștefan Vodă, a cărui istorie o cunosc tustrei la un loc atât pre cât cunoaștem noi istoria Chinei? S-auză pe un d. Verussi, pictor de profesie și ofițer al stării civile din grația stăpânirii, zicând că un scaun din satul Vânătorii Neamțului e tronul lui Ștefan Vodă? S-auză valuri de ignoranță revărsându-se asupra-le, din partea unor oameni cari n-au ochi ca să priceapă suta a cincisprezecea și pe oamenii ei și cari, fără umbră de respect pentru. adevăr, drapează pe gigantul trecutului în hainele pestrițe ale unei păpuși? Să vii să vezi cum asemenea inteligențe laudă în față pe Ștefan și fac aluzie, în dos, la contimporanii de care atârnă favorile publice? Pentru asta să fi venit cineva, că s-auză nesfințindu-se religia trecutului

prin platitudini moderne?

Cu toate ca discursurile aveau acruul unor improvizațiuni nemistuite, nedemne de numele eroului, foile din Buda au luat în serios aiurările unui d. Grădișteanu bunăoară, au scris filipice au neliniștit până și pe calmii oficioși din Viena, ba i-a dat chiar foi din Strada Doamnei ocazia ieftenă de-a declara cu emfază:

Vom fi învinși, dar, căzând astăzi cu onoare, națiunea română va reînvia mâni și-n acest mod va re 'nvia în toată întregimea ei.

„În acest mod va re 'nvia „ e locuțiune clasică. Se vede că există mai multe moduri pentru a muri și a învia.

Alții dintre oratori au numit Iașii cetatea lui Ștefan cel Mare, deși chiar copiii știu că Iașii sunt scaunul lui Lăpușneanu și că Suceava era cuibul Domnului Moldovei. E ca și când s-ar numi Bucureștii cetatea lui Radu Negru, deși acesta la Câmpulung rezida.

În fine clasicul d. Grădișteanu spune că – într-o exploziune de dragoste – „bea în sănătatea femeilor române, căci atât valorează un popor cât valorează femeile sale”.

A esploda pentru atâta lucru dovedește un grad aproape necuviincios de combustibilitate. În orice caz în acest toast ar fi putut – d-sa îndeosebi – să lase cu totul afară numele unei Auguste persoane, care va fi puțin cam... uimită de onoarea ce i-o face d. Grădișteanu.

D-sa nu uită nici pe consiliarii tronului – pe bătrânii țării cum îi numește – dintre cari unul, d. Ioan Brătianu, a dat o dovadă strălucită de respect față cu cele rămase din bătrâni, prefăcând mormântul lui Mircea cel Mare în pușcărie pentru a crea o sinecură unei rude a Simulescului. Apoi onorabilul mai vorbi și de alți oameni, de cari n-avea nici un drept de-a vorbi:

Sunt unii cari lipsesc de la această solemnitate – nu știu pentru ce și nici voiesc să cercetez – români sunt și ei; să nu-i uităm, Maiestate... Ei te iubesc ca noi toți (de ex. ca baronul de Hahn, Candiano, Orășanu) căci ei văd în Maiestatea Ta nu pe regele României, ci pe regele românilor, cu concursul cărora Maiestatea Ta vei recăpăta pietrele prețioase ce mai lipsesc însă din coroana lui Ștefan cel Mare.

În adevăr lipsește Basarabia din acea coroană !

Și tu, Doamne Ștefane, stăteai mult și rece asupra acestei adunări de precupeți de hotare și n-ai izbit cu ghioaga Ta răpuitoare de eroi în capetele acestor reptile, acestor agenți provocatori ai străinătății.

O Doamne, Doamne, că mare mult ne-ai uitat !

Tu, scutul Creștinătății și cetatea Crucii, ai ascultat pe un C. A. Rosetti care-și bate joc de legea Ta strămoșească și care ca mâni se va îngropa ca patrupedele, fără preot și fără lumină.

Tu, care de patruzeci de ori, în patruzeci de bătălii te-ai aruncat în rândul întâi al oștirii, căutând martiriul pentru țară, ascuți oameni pentru cari patria și naționalitatea sunt o marfă pe care-o precupețesc?

Tu, ale cărui raze ajung până la noi ca și acelea ale unui soare ce de mult s-a stins, dar a cărui lumină călătorește încă mii de ani prin univers după stingerea lui; tu, care, însuși nemuritor, ai crezut în nemurire și, lumină din lumină, ai crezut în Dumnezeuul luminii, s' ascuți pe acești oameni incapabili de adevăr și de dreptate, pe acești traficanți de credințe și de simțiri?

În adevăr, ce fericire pentru toți românii, ce onoare de-a fi cetățeni într-o țară în care d. Grădișteanu, strălucitor prin morală și dezinteresare, ajunge om mare! Ce fericire pentru toți românii a vedea mâna regelui lor strângând pe-a

onorabililor eroi din glorioasa noapte de 11 februarie?

Ce fericire pentru toți de-a se vedea cetățenii unui stat în care fidelitatea februaristă se decorează, în care se pun semne de onoare pe piepturile celor ieșiți cu succes din academia Văcăreștilor!

Ar fi pentru toți românii o onoare, o fericire nespusă de-a trăi într-o țară guvernată de semenii morali ai d-lui P. Grădișteanu.

Sunt naivi cari cred că a urmări o idee politică cu orice preț e rău; că nu e indiferent principiul de viață în virtutea căruia un popor se constituie, că e mai trainic un popor incult, sărac, dar onest, decât unul, oricât de cult, dar nelegiuit și lipsit de orice scrupule. Sunt de ex. oameni cari cred că e mai bine a renunța la un plan decât de a-l urmări prin mijloace care – ar face ca un popor întreg să aibă aceeași concepțiune de onestitate și jurământ care au preponderat în glorioasa noapte. Chiar Ștefan Vodă va fi avut ideea naivă, el care pune ideea mai presus de toate. Dar el nu știa nimic – d. Grădișteanu e un înțelept și un virtuos. După ce țara noastră s-a moralizat atât de mult, în zilele lui Carol îngăduitorul, ar trebui să mai atragem și pe alți români în sfera noastră de profundă moralitate și de profundă onestitate publică și privată.

Poate că numai oameni răi or fi zicând că cei ce speculează patriotismul și naționalitatea la umbra mormintelor, cei ce, pentru a stoarce aplauze, compromit pozițiunea conaționalilor din alte țări, ar fi agenți provocatori ai străinătății, plătiți sau plătibili, de vreme ce asemenea oameni sunt venali !

Ei, dar românii sunt pățiți și nu vă vor asculta. Alte mâini, mai pure, alte inimi, lămurite în flacăra durerii și a abnegațiunii, vor ridica semnul tainei cei mărturisite înaintea unui popor ce-și așteaptă mântuirea, nu mâni de

negustor de vorbe și de principii, nu mâni de speculanți de sentimente.

Cât despre Austria, știm că, cu tot zgomotul gazetelor sale, ea nu va da nici o importanță aiurărilor unor oameni ușori și amețiți. Viena ne cunoaște mai bine decum ne cunoaștem noi înșine și n-o induc în eroare asemenea declamațiuni goale.

Numai unele rectificări ne permitem.

O foaie din Viena („Deutsche Zeitung”) numără pe d. Grădișteanu între familiile din Moldova. A păzit Dumnezeu Moldova de – asemenea virtuți.

Zgomotele foilor ungurești sună ca totdeauna a deșert, pentru că presa lor înclină a exagera toate. La Viena rezidă din contra o politică calmă și de veacuri bine sfătuită, o dinastie străveche, care, în decursul lungii sale vieți istorice, va fi trecut cândva și prin apele demagogiei și va ști, din Regestae dacă nu din practică, la câtă umilire ajunge o coroană și un popor, care, ca noi, coboară în noroiul desfrâului și al neadevărului.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

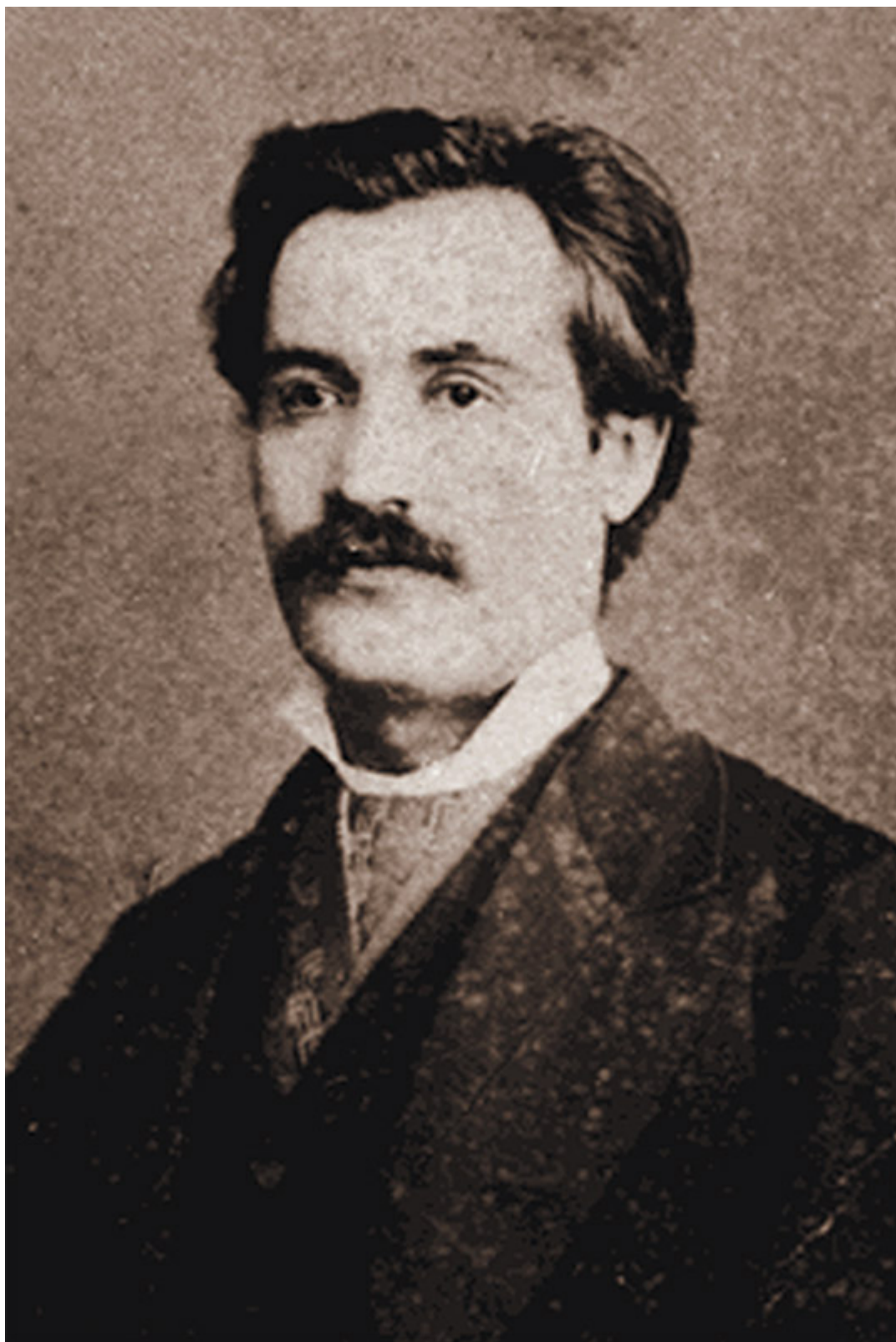
EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

**TRADUCERI UNGUREȘTI – de
Mihai Eminescu [15 iunie
1883]**



Relativ la cele scrise mai sus reproducem, rectific când se-
nțelege traducerea pe care un maghiar a făcut-o numelor de
botez ale românilor din Solnoc:

Afimia Anania

Artemie Ariton

Dochia Despa

Efrem Eufrosina

Firona Gafta Gherman Gerasim

Gapia, Agapia Istratie Iftimie

Iroftie Istafie Isai Ilontie Iov

din Euphemia (bineprevestitoare) se traduce cu. Amalia;

nume biblic de bărbat, se traduce prin Anna. Prorocul Anania, ungurindu-se, devine androgin.

(de la artemia sănătate, întremare) se traduce prin Aurel.

(Chariton, Gratosus) se cheamă Ambruș (Ambrosius).

(gr. Eudokia, buna favoare) ungurește = Dorrotya. Pe Eudochia, nevasta împăratului Teodosiu, autoarea poemei Homerokentra, o chema Dorottya? (Despina, Despoina – stăpână, împărăteasă, fiica lui Neptun și a Cererii) se cheamă pe ungurește Döme, adică Dumitru.

numele biblic Ephraim se traduce cu numele tartar Elemčr.

(de la gr. euphrosyne, veselie, plăcere, Hilaria, una din cele trei grații) se cheamă ungurește Erszebet.

(Verona) nume de femeie se traduce prin numele bărbătesc Ferenc (Francisc).

(Agathe, Bona) se traduce cu Gizella. (lat. germanus, frate drept) se cheamă Gyerö.

(gr. Gerasmios, Spectabilis) se cheamă Gyárfás. (gr, agape, iubire) se cheamă Agnes.

(gr. Eustratios, bine oștitorul) se cheamă ung. Szende

(blând).

(gr. Euthymios, cel cu mimă bună) se botează Imre (Emeric).

(Hierotheus) se traduce cu Reszo (Rudolf).

(gr. Eustachius, cel ce dă bune roade) se cheamă Albert (nume biblic Iesaias) se cheamă István (Stefan). (Leontius) se traduce cu Lajos (Ludovic).

(nume biblic: Hiob) se traduce cu Ioszef.

Până și cartea lui Iov, acea parte pesimistă a Bibliei din care se vede că lumea e deșartă ca învățătura ungurească, nu scapă de traducere.

Condratie (St. Quadratus, episcop în Atena pe la a. 126, discipol al apostolilor, autor al unei

Melentie Melentia Minodora Macoveiu Maxim Mirilă Martial
Nichita Nastasia Olimpiu Pantea Pinte Porfir, Porfirie

Apologii a creștinilor adresată împăratului Adrian) se numește Kálmán (gr. Meletios, silitorul) ung. Máte

(Meletia) ung. Martha (purtătoare de dar) ung. Minna

nume ebraic Maccabaeus, ung. Marton (Martin) (Maximus) ung. Miksa

diminutiv de la Mirea, ung. Karoly (Martialis) ung. Marte (Martinus)

(Niketas, învingătorul, Victor) ung. Nandor (Ferdinand)
(Euthanasia) ung. Anna

(Olympios – cerescul) ung. Otto (Panteleemon gr.) Pantaleon

(item de la Pintilii – Panteleemon) ung. Pető (Porphyraios, de purpură) ung. Péter

Pelagia Parasca Paraschiva Rafila Spiridon Sofron Sofrona

Zamfira Sema Tifor Tanasia Trifan Titiana Telentie Trif

Tira, Tirila Titian Tiim Usztina Villa Vârtan Vasilică Zenobia

(pelagia marina, ergo Marina) ung. Panna

(Paraskeve, pregătire" sf. Vineri), ung. Piroșca (Rosa) (item Paraskeve) ung. Piroșka

(Rachela, nume biblic) ung. Rosza (Speiridion) ung. Simon

(sophon, înțelept) ung. Szombor (sophonía gr. înțelepciune) ung. Sara

(de la Sappheiros, Zamfir, piatră nestimată albastră) ung. Samu (Xenia, peregrina, alienigena = străină) ung. Szeren

(-chifor, Nikephoros, purtător de biruință – Victor) ung. Tibor (Euthanasia), ung. Anna

(triphanos, triluciu) ung. Tamas (Toma)

(fem. de la Tattius și Tatianus Tatiana, nume italic) ung. Terez (Terentius, nume latin) ung. Lorincz (Laurentius)

(Trif-an, triphanos, triluciu) ung. Tihamer, nume tartaric (Kyrillus) ung. Karoly

(Tatianus) ung. Tizian

(-chim, -achim, Ioachimus, nume biblic) ung. Ieno (Augustina) ung. Iulia

(slav. vila nympa) ung. Sibylla

Vârtoc (slav de la vurut, hortus – Olitor) ung. Vidor (Vasile) (Vasil-ică, Vasile, bazileus, rege) ung. Laszlo (Vladislav)

(numele vestitei împărătese a Palmyrei prinsă de Aurelian și purtată în triumf; asemenea numele unui oraș al Syriei lângă Euphrat întemeiat de ea) ung. Zoltan (fiul lui Arpad).

Am propune autorului maghiar să s-apuce de traducerea de opere istorice și geografice după același metod și cu aceleași cunoștințe lingvistice. Ne-am pomeni atunci că pe Caesar l-a chemat Șulem-Fekete, pe Alexandru al Macedoniei Elemer, iar pe Napoleon Rosza Sandor.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

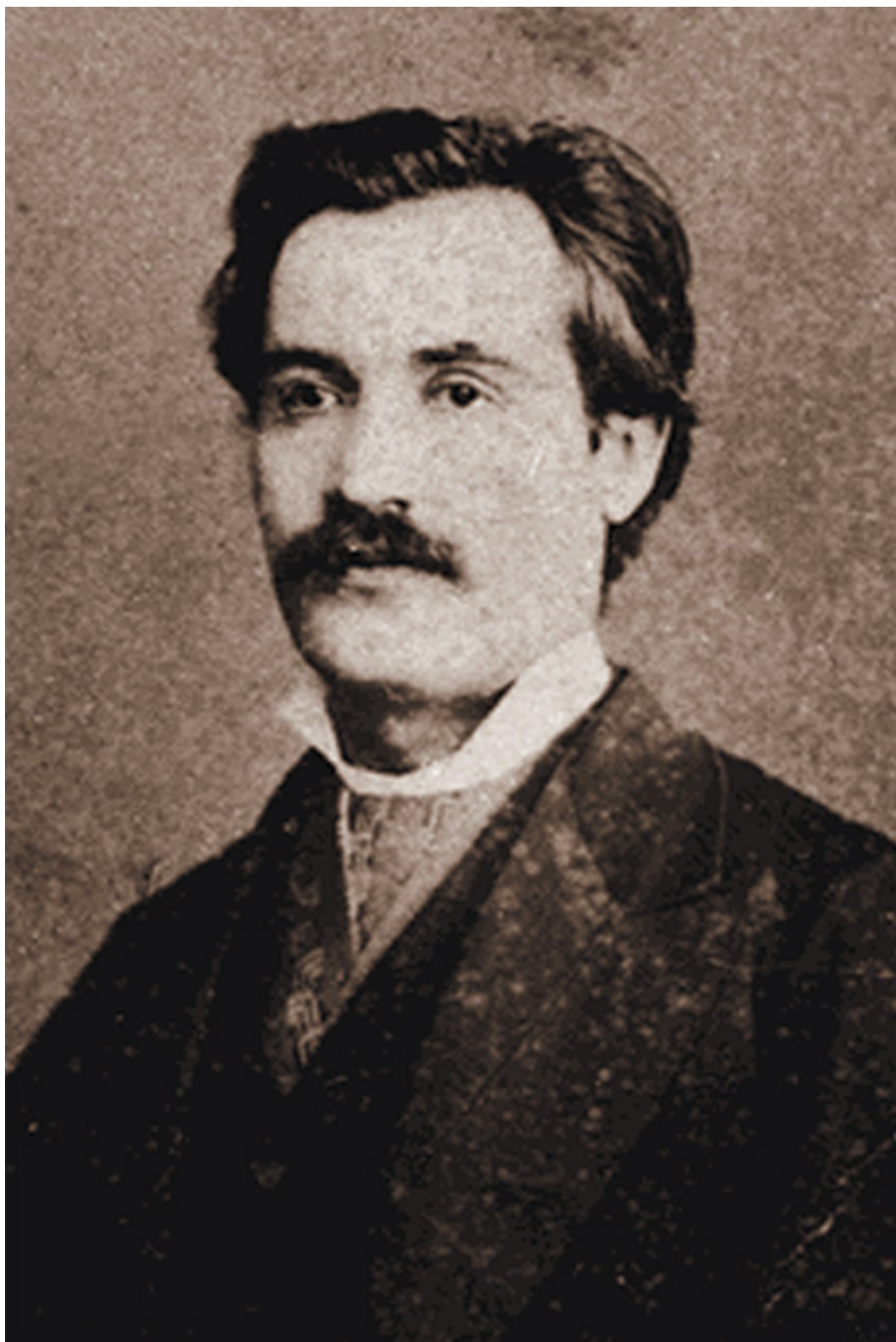
Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro

**[„MAI LESNE SE TORC...”] – de
Mihai Eminescu [15 iunie
1883] – Despre unguri**



Mai lesne se torc puzderiile pe cari cineva le are în cap în loc de creieri, decum se toarce cânepa reală.

La această idee ne-au adus o foaie ungurească oficioasă, „Nemzet” •- care, amețită de rolul Porților de Fier, ca arteră de transport, preface deja tot Orientul în țară ungurească,

face din Buda capitala universului și poartă făclia civilizațiunii până-n Siberia, la fino-tatari... frații veritabili ai maghiarilor.

A duce civilizațiunea în Orient?

Dar pentru a o duce, trebuie cineva s-o aibă. Civilizațiunea ungurească e egală cu zero; zero ridicat la orice potență posibilă rămâne tot zero.

Cumcă ungurii, ca toate popoarele de stepe, sunt cavaleeroși și nu tocmai răi la inimă n-am avea de tăgăduit. Dar sunt și rămân turci. Turcul vulgar era om onest și ospitaliar, dar, din cauza unei constante incapacități de cultură, i s-au superpus în Constantinopole fel de fel de mameluci din toate neamurile posibile și imposibile, cari, împlinind formalitatea tăierii împrejur, se moametanzau, câștigând prin asta pretextul și ocazia de-a fura și de-a slei împărăția până la măduva oaselor. Aceste elemente, pentru a-și păstra dominațiunea prin mănținerea întunerecului, escitau fanatismul religios și de rasă al bietului popor turcesc în contra conlocuitorilor lui istorici, până ce lumea, dezgustată de acest simulacru de organizare, a cărui principiu de stat era nedreptatea, fanatismul și apăsarea, a condamnat unanim împărăția la pieire. Era un popor cu mari calități, dar – conform teoriei corelațiunii creșterii și scăderii, descoperită de Darwin – defectele corespunzătoare acelor calități erau egal de mari.

Cam în starea asta se află ungurii, căci spunem sincer: poporul acesta pare încă atât de inept în toate privirile încât ne vine a râde când românii pretind a vede-a în ei niște adversari serioși. Maghiarul e un adversar comic, e ca Tersites din Iliada lui Homer. Fără îndoială, pentru a duce civilizațiunea în Orient, maghiarii vor fi căutând a câștiga simpatiile popoarelor dunărene, căci civilizațiune cu de-a sila nu se poate; dor de zor nu se știe pe la noi. Elementul cel mai numeros, mai avut și mai luminat de lângă Dunăre sunt

însă românii.

Să vedem acum în ce chip d-nii maghiari caută a câștiga simpatiile românilor din Ardeal pentru ca, mediat, să le câștige pe-ale noastre.

Într-o adunare pseudoarheologică ținută la Deva, în 30 mai, un domn... doctor (?) anume Solyom Fekete (pare o traducere din Salman Schwartz) – îndealmintrelea prezident de tribunal, obligat pân-la oarecare grad de-a fi om serios – a susținut că în comitatul Unedoarei – în care nu sunt unguri – românii ar fi schimbat numirile localităților și că ei s-ar fi substituit ungurilor. Spre ex.

Numele Josani ar fi – Közeptelek

„ Densuș – Dömsös

„ Uroiú – Aranyos

„ Crăscior – Körös-csor

„ Câmpul lui Neag – Nyak-mezö

ș.a.m.d.

Aceasta o susține un așa-numit învățat pentru un ținut în care populația, de aproape 200000 de suflete, e exclusiv românească și de lege răsăriteană, pentru un ținut din care a ieșit familia Corvinilor, probabil și a Basarabilor și a dinaștilor din Moldova chiar.

Căci iată ce zice Miron Costin în această privire:

Marca muntenilor prezintă un corb (corvus)

Tradițiunea despre începutul lor e următoarea:

Pe când românii locuiau încă în Făgăraș, o frumoasă copilă căzând în dragoste cu Domnul Ardealului și simțindu-se grea, principele [î]i dă un inel de aur și o trimite înapoi la

părinți, poruncindu-i de-a reveni după ce va naște, cu copilul și cu semnul. Fata naște pe Negru și, luându-l în brațe, întovărășită de un frate al ei, purcede în drum. Dar într-o dumbravă sora și fratele adorm de oboseală, lăsând inelul drept jucărie în mâinile copilului, ca să nu plângă.

Prin o minunată întâmplare, un corb flămâzlit, privind de pe stejar cum strălucește ceva în mâinile copilului se aruncă, ia inelul și-l înghite. Copilul țipă, zgâriat de ghearele corbului; muma sare în picioare, frate – său se trezește și ambii privesc cu durere pierderea inelului cu care era legată parola principelui. Dar nici însuși corbul nu se mișcă, înțepenit prin efectul unei mâncări atât de nenaturale; unchiul copilului încordează arcul, se apropie, lovește; și corbul cade jos cu săgeata. Pipăind inelul în gâtul pasărei, tânărul [î]l lasă acolo, pășește vesel înainte și, aducând pe soru-sa cu copilul la Domnul Ardealului, [î]i dă în mână inelul și-i oferă și pe minunatul corb. De atunci Țara Românească are un corb în sigiliu.

Principele Ardealului dede lui Negru titlul de voievod.

Crescând mare, prin mijlocirea tătâne-său, Negru capătă voivodatul Făgărașului. Acesta a fost fondatorul Țării Românești...

Corbul e marca dinastiei Corvinilor dincolo de Carpați, a dinastiei Basarabilor dincoace. Abia în secolul nostru poezii Văcărești au acvilizat corbul și Domnii de la 1821 încoace l-au substituit în marca țării.

Dar legenda de mai sus nu dovedește numai legătura între Corvini și Basarabi, ci mai mult: perzistența miturilor de origine arică în memoria poporului nostru. Legenda lui Costin e legenda Sakuntalei, dramatizată în limba sanscrită de Kalidasa. E aceeași poveste – numai în Sakuntala corbul e înlocuit printr-un pește din râul Ganga. Dar ce știu ungerii?

Li s-a superpus ca element de cultură tot veneticul, incapabil

de-a fi profesor de patru clase primare dincolo de Laita și, fiindcă acest soi de oameni privesc știința și istoria ca un fel de marfă care trebuie apretată după gusturile primitive ale ungurilor, de-aceea volume de plagiate și de neagră ignoranță se scriu de către d-alde Hundsdorfer (răsbotezat în Hunfalvy) prin cari, fără nici o probă pozitivă, prin reticențe și sofisme, se tăgăduiește continuitatea românilor în Dacia.

Parec' ar simți că Unedoara e leagănul dinaștilor români, de-aceea s-aruncă cu toată furia de maghiarizare asupra acestui ținut. E probabil că și dinaștii Moldovei sunt originari din Hațeg. Nepotul de soră a celui din urmă Piast, Ludovic I, rege polon și maghiar, a donat la 1363 satul Zalazd din ținutul Hunedoarei contelui Vladislav, fiul lui Mușat din Almagiu, și fiilor săi Petru, Ioan, Alexandru și Mușat. Un Petru Mușat e Domn în Moldova (1375-1392) și întemeietorul dinastiei din care, ca culminațiune, a răsărit Ștefan V Mușat cel Mare. Chiar maramureșenii par a fi din Hațeg. Ce e Maramureș decât o combinare între numele român al Porții de Fier (Marmura) și numele Murășului, care curge la nordul ținutului?

Astfel sub un Piast și mai târziu sub un Jagelon (din Litvania) care, pe lângă Coroana Poloniei, era ales – prin influința lui Ioan Corvin – rege al Ungariei, românii se ridică și se răspândesc în Carpați și în promontoriile lor, ba le dau ungurilor chiar pe regele Matei I – și tocmai acest ținut, ilustrat prin strămoșia a trei dinastii române, să fie acela în care poporul nostru să se fi substituit maghiarilor? Vârfurile cele mai înalte ale Părincului (Paniculum), Schelvoiului, Cârjei și Retezatului au nume ungurești?

La banchetul dat în onoarea acelei adunări pseudoarheologice un alt înțelept – îndealmintrelea notar public, cu. clasicul nume Sandor Iosef, a ridicat un toast-într-un ținut curat românesc, bineânțeles – zicând: „Să trăiască tot ce e maghiar! Să piară tot ce nu e maghiar!” Invers: „Să piară tot ce e maghiar! Să trăiască tot ce nu e maghiar!” Onorabilul Sandor

va recunoaște că se potrivește ș-așa.

La intrarea ciangăilor imigranți în Deva, niște ciobani se uitau, desigur răsând, căci românul e de felul lui răsător, la sărăcimea care trecea pe drum. Un alt ungar, notar la fondurile orfanilor (români bineânțeleș), fonduri cari se fură regulat în Ungaria, le zise răsându-se „în lături, călăilor !”.

Iată în ce mod maghiarii vor să ducă civilizațiunea în Orient!

Dar ca probă de marea ignoranță a adunăturilor cari guvernează Ungaria vom cita faptul următor:

În ținutul Solnoc – dobâca, populat în majoritate de români, li s-a împărțit comunelor câte-un dicționăraș româno – maghiar de nume proprii ca să serve pentru a traduce numele noastre de botez în echivalente curat ungurești.

Se știe ce rol joacă Mineiele adică Viețile Sfinților și Calendarul în viața poporului nostru.

Datina e ca copilul să primească numele sfântului în a cărui zi s-a născut, încât onomastica și ziua de naștere cad astfel firește în una și aceeași zi. Numai din respect deosebit pentru voința nașului românul se abate de la această regulă. E natural așadar ca numele de botez ale românilor să fie foarte variate, ceea ce înlesnește constatarea identității mai mult decât dacă pe toți i-ar chema Janos și dă totodată un teren vast fantaziei poporului, care scurtează aceste nume sau le adaoge cu sufixe dezmiardătoare.

Nu lungim aceste șiruri spre a arăta cum traducerea aproape a oricărui nume probează ignorarea celor mai elementare cunoștințe de istorie și de lingvistică. Înșirăm numai mai la vale aproape totalitatea acelor termene, din cari se va vedea că aproape toate sunt fals traduse. Numai câteva probe: Anania, nume biblic de bărbat, e tradus prin numele femeesc Anna; Ephraim, numele unei ginți ebraice, se traduce cu

tartaricul Elemer; Hierotheus cu Rudolf; Eustachius cu Albert; Zenobia, regina Palmyrei, cu tartaricul nume de barbat Zeltan ș.a.m.d. Cititorul le poate vedea pe toate sub un titlu special.

Și acești oameni săraci, ignoranți, malonești în politică și în știință, vor să ducă civilizațiunea în Orient?!

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

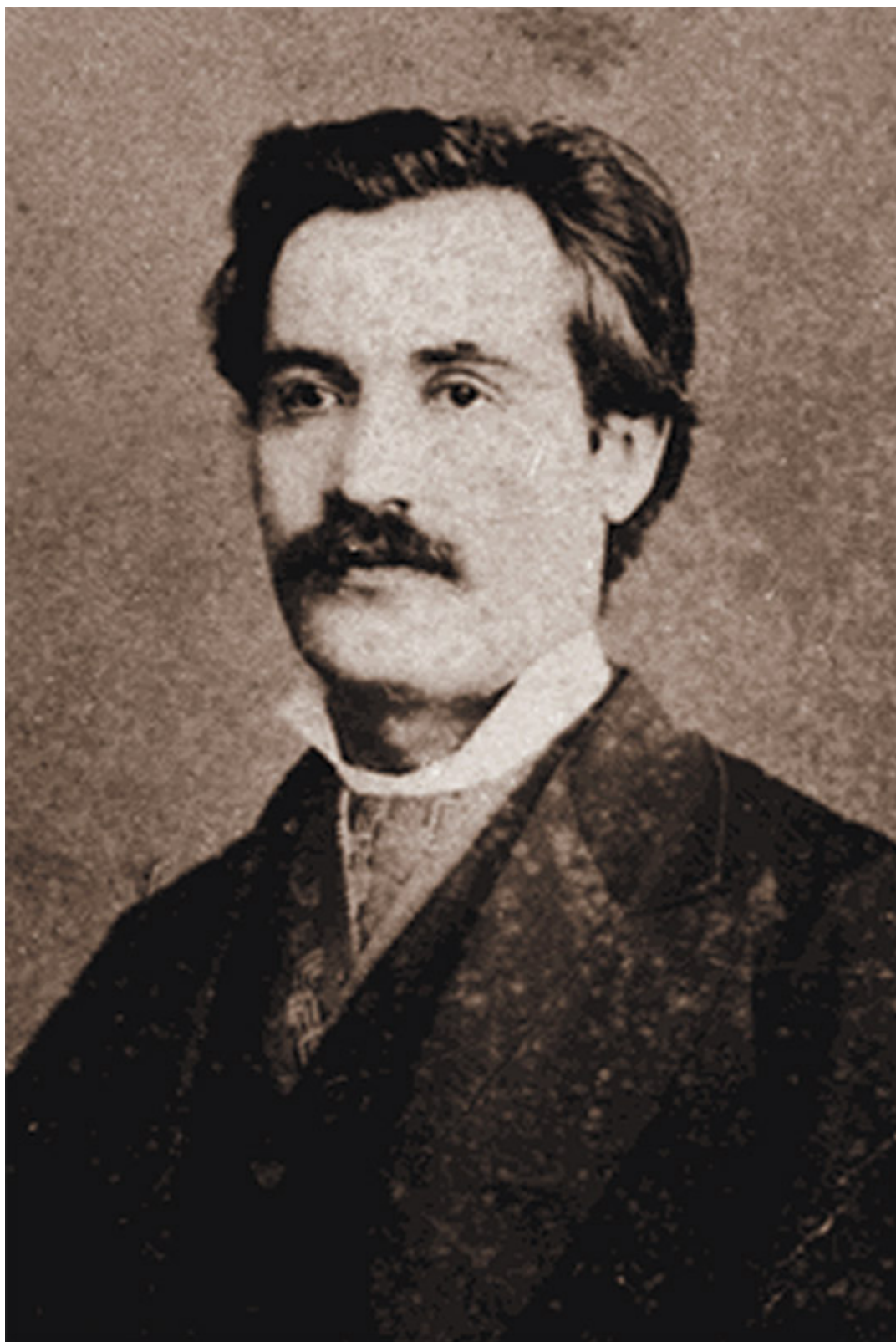
Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro

**[„AR FI FOST DREPT...”] – de
Mihai Eminescu [12 iunie
1883]**



Ar fi fost drept, credem, ca eroul cel mai sublim al națiunii, ca marele Ștefan Vodă, campionul creștinătății, admirat de Europa întreagă în toată a doua jumătate a secolului al cincisprezecelea, s-ar fi convenit zicem ca acest mare geniu român, revenit între noi în imagine plastică, în carne și-n oase de bronz, să treacă la nemurire în ochii celor vii fără a

fi exploatat în trecerea sa.

Dar regimul roșu nu a voit așa și a trebuit ca, după pielea de bronz a lui Ștefan cel Mare, să-și tragă el o porțiune de glorie și de mărire pe seama sa.

Alții au luat inițiativa erigerii unei statue lui Ștefan cel Mare, alții și-au depus obolul spre realizarea acestei pioase fapte; iar, când lucrul a fost de tot gata, când n-a mai rămas decât târnosirea, cum am zice, a statuei prin adunarea inimelor românilor în jurul ei și tămâierea ei cu amintirea faptelor eroului național, atunci iată deodată un guvern hrăpitor că îmbrânțește pe ctitori și ia el asupra – și să prezinte publicului scumpa imagine.

Mai mult decât atâta: porniți pe această pantă a hrăpirii, miniștrii duc la Iași pe deputații și senatorii creați de dâșii, duc diferiți impiegați, spre a oficializa sărbătoarea.

Pun apoi în gura Majestății Sale vorbele următoare:

„Încredințez Iașilor, leagănul Unirii, această statuă!... „

Cum? M. Sa, după guvernul roșu, poate încredința cuiva un lucru ce nu este al său?

Atunci averea fiecăruia nu mai e sigură a sa și dintr-un moment într-altul trebuie să se aștepte cineva să i se smulgă în silă și să se facă uz de dânsa de către guvern cum ar voi.

Aceasta este consecuența logică, fatală a însușirii guvernului de a face inagurarea statuei de la Iași și de a da ieșenilor

, ca de la sine, un lucru ce nu-i aparține.

Într-adevăr, faptul acesta este cu atât mai cutezător cu cât, dacă s-ar cerceta listele de subscriere pentru erigerea statuei lui Ștefan cel Mare, nu se va găsi să fi pus vreun ban într-acest scop unul măcar din toți cei ce au pus înainte individualitatea lor la inaugurare și au căutat să culeagă

lauri de pe scumpa memorie a sublimului domn român!

Istoria ne spune că, în toată glorioasa lui domnie, neobositul și neînvinsul erou, care a avut pe rând să lupte cu toate limbele străine ce ne înconjurau, a dus o viață de griji și de amărăciuni.

Trecând în mormânt, scăpase de ele; readus pe pământ, reînviat în memoria noastră, fatalitatea se vede că cere să i se verse cupa amărăciunii și în simpla figurațiune, spre a-i chinui sufletul pe unde se va fi aflând astăzi.

Putea fi ceva mai cuviincios și mai corespunzător simțământului de venerațiune ce viază în tot românul pentru memoria lui Ștefan Vodă decât să participe poporul, în masa lui cea mai compactă, la serbarea numelui marelui domn și să-i depună închinările lui de aproape?!...

Ei bine, amesticul arbitrar al guvernului a depărtat acea masă mare populară care era gata să se rădice spre a merge la Iași, a ținut în rezervă chiar și partea cea mai cu greutate a populațiunii ieșene și, în jurul statuei, pe lângă vreo trei sute de oficiali și oameni ai poliției bucureștene, aduși pe socoteala statului, n-a strălucit decât miile de jidovi, atrași de solemnitate ca spectatori, spre imagine spăimântătoare a stării de jale în care a ajuns patria eroului sărbătorit!

Daca acum vom părăsi terenul arbitrariului guvernamental spre a caracteriza procederea guvernului ca act de administrațiune publică, ea ne înfățișează o tendință centralizatoare care dă dezmințire patentă principiilor profesate de către roșii prețiși liberali.

Principiul descentralizator prescrie a se lăsa localităților dreptul de acțiune, a le permite să trăiască în ele însele, a li se acorda autonomia; și pentru o afacere de caracter local se cuvenea ca guvernul, care nu caută centralizarea, să lase localității onoarea organizării serbării și să n' asiste el

decât ca invitat, ca oricare particular.

Nu-și are logica aci obiecțiunea că, spre a da un caracter național serbării, guvernul a luat în mâinele sale organizarea ei.

Caracterul național este însăși fapta erigerii statuei. Nu e nevoie de stampila d-lor Rosetti brătianu pentru a se naționaliza o figură ce se venerază de către tot românul.

În fine, spre a nu-și dezminți năravurile, vameșii și fariseii au turburat spiritul ce reînviază între noi după mai mulți seculi de repaus și l-au privat de contactul entuziast al tuturor românilor, adoratori ai săi.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

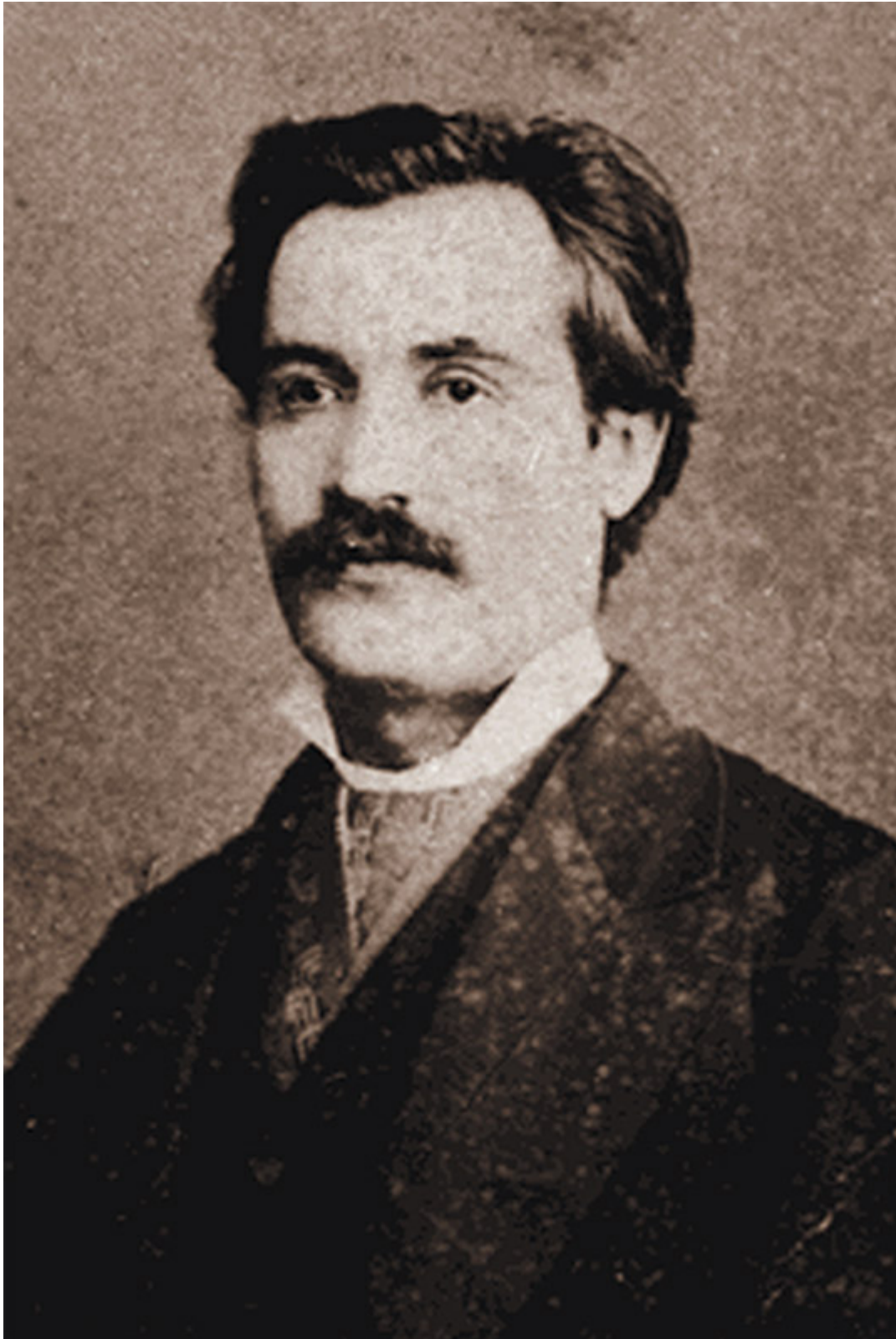
Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro

**[„DUP-O TĂCERE ÎNDELUNGATĂ...”]
– de Mihai Eminescu [5 iunie
1883]**



Dup-o tăcere îndelungată s-a pronunțat, în fine, și „Românul” în cestiunea Mitropoliei romano – catolice din București. În două articole deosebite se încearcă a slăbi adevărurile stabilite de noi.

Acum câteva săptămâni, înalt Preasfinția Sa Părintele Mitropolit Primat l-a întrebat pe amicul său politic, d-l I.C. Brătianu, dacă sunt ori nu întemeiate știrile răspândite în privirea înființării unei mitropolii romano – catolice în București și... a primit răspunsul că „Nimic nu se face”.

N-avem dar nici un cuvânt de-a felicita pe capul nostru bisericesc pentru amicii politici pe cari și i-a ales.

Tot astfel „Românul” ne spune în numărul de la 1 iunie că „nu va discuta cestiunea în sine”. Nu-i putem felicita nici pe cititorii „Românului” pentru organul pe cari l-au ales.

Oare de ce nu discută „Românul”?

Organele de publicitate sunt create anume pentru a discuta cestiunile de interes public. Fiece partid își arată prin ele vederile, pentru ca opinia publică să fie lămurită asupra scopurilor ce urmărește.fiecare din ele.

Îndată însă ce un partid are vederi pe care le știe în opoziție cu simțământul public, organul lui nu discută cestiunile în sine. D-l I.C. Brătianu ține să fie popular, însă se ferește de-a spune adevărul, pentru că știe că scopurile ce urmărește sunt în opoziție cu conștiința noastră publică și de-aceea nici „Românul” nu are voie să discute cestiunea în sine.

Colegii noștri din Strada Doamnei merg însă și mai departe. Ei își dau silință să ascunză adevărul.

La București – zic ei – exista, din timpi foarte depărtați, o episcopie catolică. Acum, după ceea ce spune „Timpul”, acea episcopie se va preschimba în mitropolie.

Situația de drept și de fapt a acelei autorități ecleziastice întru nimic nu spune că s-ar schimba din ceea ce era până acum.

E inexactă informația ce-o dă „Românul” cititorilor săi despre spusele noastre. La București n-a existat niciodată o episcopie catolică.

Monseniorul Paoli a fost episcop nu de București, ci de Nicopoli.

Împăratul Carol VI a mutat reședința episcopiei paulicane de la Nicopoli la Craiova, iar în urmă, de la Craiova, reședința s-a mutat la București, dar aceasta nu în timpuri foarte depărtați.

Tot atât de puțin adevărat este că episcopia se va preschimba în mitropolie.

S-a înființat o mitropolie de București al cărei sufragane poate fi unul de Nicopoli.

N-am spus, în sfârșit, că situația de drept și de fapt a acestei autorități ecleziastice întru nimic nu se schimbă.

Monseniorul Paoli a fost episcop in partibus infidelium, iar, după dreptul canonic al bisericii apusene, asemenea episcopi se numesc pentru acele țări ale necredincioșilor în care cultul catolic este îngăduit, fără ca biserica papală să aibă o poziție oficială în organismul statului.

Acum monseniorul Paoli nu este mitropolit in partibus infidelium, ci mitropolit de Scaun sistemizat: el a fost în trecut un reprezentant al Scaunului papal și vorba e ca pe viitor să fie un dignitar bisericesc român. Am zis dar că pe viitor vor fi în România două biserici, doi capi bisericești.

Știind că se adresează la un public alcătuit de oameni cari nu cunosc îndeostul istoria țării lor, „Românul” își da silința să falsifice adevărul istoric și să-i inducă totodată în eroare

asupra situației de drept și de fapt a noului mitropolit catolic.

Dar nici atât nu e destul.

Am insistat într-un articol pentru menținerea toleranței atât religioase cât și naționale, iar într-altul am zis:

Orișicine, citind cu luare aminte acel articol al nostru, va fi simțit că unul dintre motivele pentru care combatem intoleranța era cu desăvârșire politic: avem o dinastie populară, dar încă străină și de tot tânără.

Tot pentru acest cuvânt am dezaprobat atitudinea episcopatului nostru în cestiunea mitropoliei catolice, căci, ziceam noi, nu e bine ca să înceapă capul nostru bisericesc o luptă în care poate s-ar vedea silit să se despartă de cel lumesc.

E bine, ori nu, să se înființeze o mitropolie catolică în țara noastră? Iată o cestiune pe care încă noi n-o discutăm în sine, în mod absolut pentru toți timpii și pentru toate împrejurările. Ceea ce afirmăm însă e: că rău, cu desăvârșire rău facem permițând acest lucru într-un timp în care avem un rege catolic și un moștenitor prezumtiv care e asemenea catolic și de la care, popor tolerant ce suntem, nu cerem renegarea. Principele Anton de Hohenzollern, capul augustei noastre dinastii, german de viță veche, a trebuie să renunțe la tronul unei țări germane pentru că era catolic; noi, românii, suntem mai toleranți ca... germanii și, îndeosebi noi, cești de la „Timpul”, stăruim să și rămânem toleranți, mândri de conștiința noastră națională, plini de respect pentru a celorlalți.

Acesta este punctul nostru de vedere.

Îndeosebi astăzi n-avem nici un interes particular de-a susține această dinastie; o susținem numai pentru că, soarta țării noastre e legată de dânsa.

Cu toate aceste „Românul” vine să le spuie cetitorilor săi că exploatăm simțimântul național. Despre partidul conservator zice „Românul” una ca aceasta?!

Ia să vedem cine surpă poziția dinastiei de Hohenzollern în România!?

De câte ori s-a produs în țară vreun curent contra d-lui I.C. Brătianu, întreținută și amicii săi politici și-au dat silința de-a dirige acest curent în contra Coroanei.

Astfel, în cestiunea Strousberg, în care s-a aruncat toată vina asupra Domnului, pentru că înșelătorul era german. Sunt încă vii în amintirea tuturor cuvintele d-lui Câmpineanu despre abisul dintre țară și Coroană Republica de la Ploiești și scandalul de la sala Slătineanu sunt lucruri pe cari noi, oamenii cu principii monarhice, ni le reamintim mereu ca un fatal memento.

Deci vom răspunde celor de la „Românul” următoarele:

„Voi ați făcut dinastia de Hohenzollern impopulară și, dacă este adevărat ceea ce zicea d-l Câmpineanu și ceea ce făcea d-l Candiano – popescu, conservatorii au săvârșit un act impopular când au scăpat situația prin sprijinirea dinastiei, un act care i-a făcut pe un timp îndelungat pe conservatori chiar impopulari și imposibili. Și tot voi ați făcut, în urmă, ca nimeni să nu mai fie pe viitor dispus a menține această dinastie, când vi s-ar mai prezenta vro ocazie de a o răsturna”.

V-ați ajuns scopul: partidul conservator nu mai are nici un interes particular de-a susține dinastia, pe al cărei întemeietor l-ați împins în o direcție radicală; o susținem numai pentru că interesele țării sunt legate de dânsa.

Și nu are viitor dinastia care se reazimă pe elementele republicane, căci ele o susțin numai câtă vreme le vine lor la socoteală, câtă vreme au interese particulare de-a o susține;

asta voiam s-o zicem!

Rău face „Românul” când umblă cu sofisme; am zis-o cu perdea și n-ar fi trebuit să ne silească a vorbi mai pe față.

Sunt lucruri ce nu, se pot încerca în țara aceasta fără de a produce o adâncă zguduire: unul dintre aceste este schimbarea relațiilor religioase.

De aceea în punctul acesta politică de partid să nu facem.

Am zis că, oricât de adânci ar fi dezbinările ce s-au produs în timpul din urmă, politica bifurcată a Austro-Ungariei ne va găsi strâns uniți – și-am zis-o aceasta din convingere.

Domnul I.C. Brătianu va fi având motive politice de a-i face concesiuni Scaunului papal în forma și Austro-Ungariei în fond; mai curând însă ori mai târziu va trebui să se încredințeze că nimeni nu poate în țara aceasta îndrăzni ceea ce se plănuiește.

După informațiunile noastre, monseniorul Paoli a fost ținut timp îndelungat în petto și n-a fost creat în congregație publică decât în urma unui aranjament avut cu guvernul român.

Iată și punctele principale ale acestui aranjament:

[1]) biserica romano – catolică va fi recunoscută drept a doua biserică constituită în România; 2) mitropolitul catolic DIN București va avea sufragani în România și în Bulgaria, însă, va fi proclamat cetățean român și va avea poziția mitropoliților noștri ortodoxi; 3) seminarul romano – catolic de la Cioplea va fi prefăcut în seminar romano – catolic român.

Dacă „Românul” poate să declare că aceste informațiuni sunt inexacte, vom înceta și noi a ne mai preocupa de cestiunea mitropoliei romano – catolice din București.

Este monseniorul Paoli tot in partibus infidelium ori nu?

Iată întrebarea la care cerem un răspuns precis. Și, dacă este in partibus infidelium, prea puțin ne pasă, poarte chiar titlul de papă. Dacă nu este însă in partibus, noi, conservatorii, avem în statul român rolul de a apăra tradițiile neamului nostru și, mai presus de toate, pe cele religioase și ne vom folosi în această apărare de toate mijloacele, în puterea cuvântului: de toate. Căci nu apărăm numai religia, ci totodată și dinastia noastră, și monarhia.

Vrednicul de amintire Alexandru Ioan I. Cuza n-a fost răsturnat de conservatori: conservatorii s-au mărginit a nu-l susține când adversarii lui politici au voit să-l răstoarne. Și motivul care i-a îndemnat pe conservatori a consimți la răsturnarea unui monarh era cu desăvârșire monarhic: le părea că o dinastie străină va fi mai trainică decât una pământeană. De aceea ei nu au consimțit decât după ce răsturnătorii, oamenii cu idei republicane, au luat angajamentul de a sprijini dinastia străină. Acei răsturnători au pornit, dar n-au sprijinit dinastia decât condițional, câtă vreme aveau interese particulare de a o sprijini și și-au dat totodată silința de a slăbi poziția ei. În două rânduri s-au încercat s-o răstoarne; în două rânduri s-au expus conservatorii pentru ea.

Acum, dacă monseniorul Paoli nu este in partibus, vorba e să se facă o a treia încercare, mai bine pregătită.

D-l Brătianu va încerca să-i creeze mitropolitului catolic în statul român o poziție analoagă cu a primatului nostru; această încercare va produce în țară un curent puternic contra celor ce o fac. Spre a-și scăpa dar popularitatea, d-l Brătianu iar va îndrepta acest curent contra Coroanii, zicând că Majestatea Sa a stăruit în interesul coreligionarilor săi.

O va zice și va fi crezut.

Iară conservatorii nu se vor mai putea expune pentru dinastia de Hohenzollern fără de a se pune în contradicție cu ei

înșiși, de vreme ce ei susțin primatul exclusiv al ortodoxiei.

Iată situația de care ne temem și de care trebuie să se teamă și d-l Brătianu dacă ține în adevăr la țară.

Noi credem că d-l Brătianu, care este foarte bun șef de partid, dar un foarte slab om politic, este împins de alții și sperăm că în curând va înțelege că-i vorbeam ca amici când îi ziceam: „Bagă de seamă; faci treburile Austriei!”.

O ultimă observație.

Descoperind cititorilor noștri că îndărătul înființării mitropoliei catolice este mâna politiceii orientale a Austriei, am spus că această din urmă putere ne împinge din nefericire într-o sferă de acțiune opusă ei, spre Rusia. Unii au crezut a putea explica cuvântul pus în parantez ca și când ar cuprinde o aluzie răuvoitoare la adresa Imperiului Nordului. Nu. Ne ferim în toate ocaziile de-a atinge fie cât de puțin susceptibilitatea puternicilor noștri vecini. Ceea ce am voit să zicem este că, deosebiți prin limbă și rasă de popoarele înconjurătoare, deși suntem un popor mic, voim să trăim în sfera noastră proprie de activitate și că în orice caz e o nefericire pentru noi – un corp mic – de-a fi împinși sub radiul de atracțiune al unui corp incomparabil mai mare. E o nefericire pentru cel mic de-a avea nevoie de sprijinul celui mare.

Cu toate acestea, când toate interesele morale și istorice ale poporului ne-ar sili să recurgem la un asemenea sprijin, mintea sănătoasă ne-ar îndemna s-o facem fără părere de rău.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

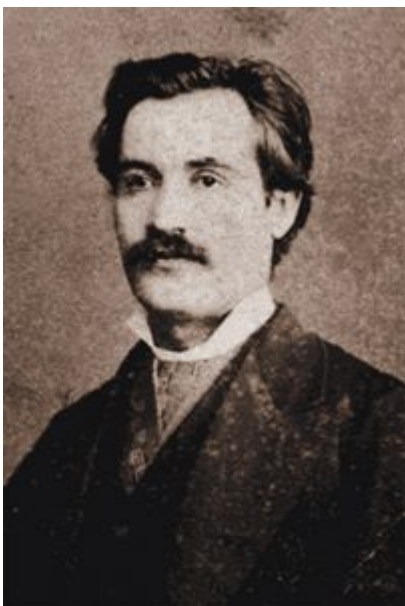
Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro

[„MAI JOS URMEAZĂ...”] – de Mihai Eminescu [3 iunie 1883]



Mai jos urmează cuvintele rostite de M. Sa către comisiunea numiților din Dealul Mitropoliei. Ni se spune prin ele că iubire de patrie bate în pieptul celor pe cari fostul lor șef și prezident, d. Dumitru Brătianu, i-a amenințat cu pușcăria și carantina, a căror lăcomie chiar d. Ioan Brătianu a declarat a n-o mai putea sătura.

Iubire de patrie și maturitate pentru Văcărești sunt identice în zilele M. Sale, în cari toate cuvintele și-au schimbat înțelesul, de azi o semnificare diametral opusă la ceea ce o aveau odinioară în gura și conștiința acestui popor onest. Președintele Republicii Ploieștilor e model de fidelitate, binemeritul Orășanu model pe poet al Curții, C.A. Rosetti sufletul ideii monarhice... Radu Anghel și Costinescu culmea iubirii de patrie.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

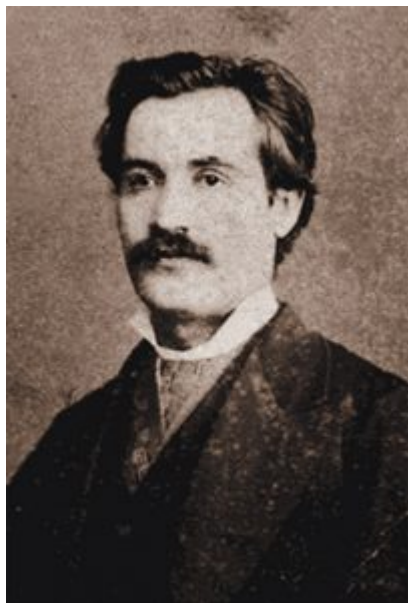
Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro

**[„REPRODUCEM MAI LA VALE...”] –
de Mihai Eminescu [1 iunie
1883]**



Reproducem mai la vale admirabilul manifest al d-lui Dumitru Brătianu, publicat în numărul de azi al „Națiunii”. Admirabil ca formă și ca cuprins. În rând cu descrierea energică a domniei și manoperelor speculanților roșii, găsim și o critică la adresa opozițiunii unite. Alianța opozițiunii unite nu servă decât a paraliza adevărata acțiune și a liberalilor și a conservatorilor și a împiedeca prin urmare întărirea sau mai bine reconstituirea partidului liberal și a partidului conservator; fără de cari partide regimul parlamentar nu poate prinde rădăcini.

Fiecare are logica punctului de vedere pe care-l ocupă. Nu discutăm deci ceea ce zice d. D. Brătianu la adresa noastră; vom afirma numai că alianța în contra domniei unei societăți de exploatare și a unui guvern precum le descrie d-sa însuși în șirurile de mai la vale a fost o datorie imperioasă ce li se impunea tuturor.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro